

Sosial surrogati og betalt hjelpetilørighet

Gro Th. Lie, Inger Granby

Mennesket bak rusen

Om Selbukollektivets historie, ungdommenes utviklingsprosess og betydningen av anerkjennelse. 268 s. Bergen: Fagbokforlaget, 2011. Pris NOK 349
ISBN 978-82-450-1015-2

For de av oss som opplever at noe har gått tapt gjennom de siste årenes rusreformer, er denne boken velkommen. Den viser tydelig hvor vanskelige og kostbare alternativene til dagens regelstyrte-rusmiddelutdeling egentlig er. Mange rusavhengige har en tapt barndom og oppvekst, preget av overgrep og svik. For oss som var aktive rusbehandlere i 1970-årene, var «den betalte familie» et naturlig og politisk korrekt alternativ (1). Det var kollektiver der idealistiske overskuddsmennesker ga år av sitt liv for at rotløse og viltvoksende unge skulle få identitet og tilhørighet.

At denne innsatstypen gir resultater er denne boken et bevis på. Men den viser også hvor mye som kreves, ikke minst av de som skal være surrogatforeldre. Ja, for det dreier seg om sosial surrogati, en forsinket og skjermet oppvekst i trygge, strukturerte omgivelser.

Dessverre er det ikke lenger rom for denne typen hjelpetiltak. Forfatterne skriver avslutningsvis: «Med rusreformen ble det i all hovedsak satt en stopper for en videre utvikling av kollektivene som omsorgs- og behandlingsbaser med fokus på det hele mennesket. Avhengighetsperspektivet ble forsterket på bekostning av relasjonsperspektivet. (...) Skole, arbeid og sosialt fellesskap ble minimalisert eller ryddet helt bort på bekostning av et mer regelstyrt innhold med fokus på medikamentell behandling. Det relasjonelle perspektivet er gradvis blitt erstattet av et medisinsk perspektiv.»

Forfatterne skriver hver sin hoveddel, med noen tilliggende felleskapitler. Inger Granby, som drev kollektivet på sin egen familie-gård mellom 1981 og 2000, forteller kompromissløst om hvordan dette var. Vi får ta del i hennes personlige utfordringer, bl.a. hennes utrettelige kamp for at de ungdommene som trengte det, også skulle få nødvendig helsehjelp i psykiatrien, noe som verken da eller nå er en selvfølge. Inger Granby har sosialfaglig bakgrunn, men går nok utenpå de fleste sosionomer, ikke minst i evne til refleksjon og forankring i filosofi og etikk.

Psykolog Gro Th. Lie har skrevet på basis av evalueringssamtaler med alle beboerne fra Selbu-kollektivet. Hennes bidrag får nødvendigvis en mer nøytral og saklig form, der hun på en dyktig måte bruker relevant faglitteratur, særlig inspirert av Axel Honneth (2). Granby og Lie har samarbeidet helt siden starten, bl.a. fordi Selbu-kollektivet rekrutterte sine beboere fra Bergen, der Lie jobbet i Utekontakten og dermed representerte det vi i dag kaller «bestillerrollen».

Det er å håpe at særlig de myndighetspersonene som mener at tiden for betalt personlig hjelpearbeid er forbi, tar seg tid til å lese denne boken for å se hva de har valgt bort.

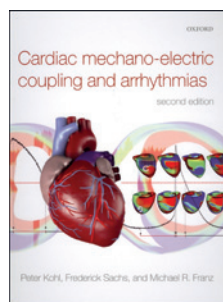
Olaf Gjerløw Aasland

Legeforeningens forskningsinstitutt

Litteratur

1. Finstad L. Den betalte familie – Nye livsformer for folk i krise. Oslo: Pax forlag, 1990.
2. Honneth A. The struggle for recognition – The moral grammar of social conflicts. Cambridge: Polity Press, 1995.

Nytt og spennende om arytmier – for spesielt interesserte

Peter Kohl, Frederic Sachs, Michael R. Franz

Cardiac mechano-electric coupling and arrhythmias

2. utg. 477 s, tab, ill. Oxford: Oxford University Press, 2011. Pris GBP 125
ISBN 978-0-19-957016-4

Hjertets unike kobling mellom elektrisk aktivisering og muskelcellenes kontraksjon er basis for klinisk arytmiologi og et stort felt i basalforskningen. Det har imidlertid vært lagt mindre vekt på den motsatte relasjonen: hvordan mekanisk påvirkning av muskelceller endrer den elektriske aktiviteten. Klinikere kjenner dette fra fenomener som økning i pulsfrekvens ved innpust, hjertets Frank-Starling-mekanisme og at høye fylningstrykk i atrier eller ventrikler kan føre til atrieflimmer. Mekanismene for denne «mekanoelektriske» koblingen er imidlertid lite kjent, og denne boken må regnes som et forsøk på å etablere og presentere et nytt forskningsfelt.

Målgruppen er basalforskere i hjertefysiologi som ønsker å forstå de kliniske implikasjonene av forskningen, og kliniske arytmiologer som ønsker innsikt i basalfysiologien og en oppdatert oversikt over et forskningsfelt i rivende utvikling.

Innsikter fra slik forskning vil være sentrale for å forstå – og i fremtiden kunne forebygge – f.eks. arytmier ved hjertesvikt, og hvorfor resynkroniseringspacing svikter hos en tredel av hjertesviktpasienter med venstre grenblokk.

Redaktørene har ambisiøst forsøkt å skrive over gapet mellom basalforskning og klinisk medisin. Dette avspeiles også i det faktum at boken er utvidet med 50 % i forhold til førsteutgaven som kom for fem år siden. Man kan likevel stille spørsmål om dette virkelig lykkes med den tradisjonelle oppbyggingen som er valgt: tre basalfagsdeler, én dedikert translasjonsforskningsdel, fire klinisk relevante deler og en siste del med seks kapitler om fremtidsvyer. Med 141 bidragsytere, de fleste faglige kjendiser, kreves det en betydelig redaksjonell innsats for å skape en helhet av alle oversiktsartiklene og unngå opplagte og unødvendige gjentakelser. Dette lykkes kun delvis, og karakteristisk nok best i redaktørenes egne kapitler.

Videre er det et dilemma at redaktørene ønsker å bevege seg mot forskningsfeltets forposter. Dermed må man tåle små interne diskrepanser mellom kapitlene, samtidig som man uunngåelig mister helt sentrale artikler som er utkommet under den redaksjonelle behandlingen av boken.

Dette er en visuelt svært tiltalende innføring i et vanskelig felt som vil utvikle seg raskt i kommende år. For klinikere vil boken ha liten umiddelbar nytteverdi, men den er en solid påminnelse om det omfattende cellulære og dyreekperimentelle grunnlaget som gir oss et faglig fundament. For basalforskeren gir den perspektiv på arbeidet: Det skal både være forskning for forskningens egen skyld, men også for å berede grunnen for ny behandling og, ytterst sjelden, for et paradigmeskifte.

Selv om antall lesere blant norske leger nok vil bli svært beskjedent, er det å håpe at forskere og klinikere med interesse for arytmi tar utfordringen om å styrke samarbeidet mellom forskning og klinisk arbeid.

Knut Gjesdal

Mathis K. Stokke

Oslo universitetssykehus, Ullevål